

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3851/2563

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุดโจทก์ นาย ส.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2559 มาตรา 3, ป.อ. มาตรา 1, ป.อ. มาตรา 393, ป.วิ.อ. มาตรา 192, ป.อ. มาตรา 95, ป.วิ.อ. มาตรา 39, ป.วิ.อ. มาตรา 195, ป.อ. มาตรา 136, ป.อ. มาตรา 56, ป.อ. มาตรา 29, ป.อ. มาตรา 30, พ.ร.บ.ดังกล่าว มาตรา 5

ย่อ / หลักกฎหมาย

ภายหลังจากจำเลยกระทำความผิดคดีนี้ได้มี พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2559 มาตรา 3 ให้ยกเลิก พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2541 โดยมาตรา 5 วรรคสอง ให้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ที่ไม่เป็นส่วนราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น ดังนั้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจึงเป็นองค์การมหาชนที่แยกออกจากระบบราชการ ให้อำนาจส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง ทบวง กรม ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินอีกต่อไปไม่ และตาม ป.อ. มาตรา 1 (16) บัญญัติว่า "เจ้าพนักงาน" หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือ ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับ ค่าตอบแทนหรือไม่ ดังนี้ เมื่อ พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2559 มีได้กำหนดให้ ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และการปฏิบัติหน้าที่ ของผู้เสียหายซึ่งเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก็หาใช่การปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่ ผู้เสียหายจึงไม่อยู่ในฐานะเป็น เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น แม้จำเลยจะดูหมิ่นผู้เสียหาย จำเลยก็ไม่มี ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่

คำพิพากษา

คดีนี้โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ แต่ทาง พิิจารณาได้ความว่าจำเลยดูหมิ่นผู้เสียหายในฐานะบุคคลธรรมดา ซึ่งโจทก์บรรยายฟ้องครบ องค์ประกอบของความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าตาม ป.อ. มาตรา 393 (เดิม) แล้ว ศาลมีอำนาจ ลงโทษจำเลยในความผิดฐานดังกล่าวได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 192 วรรคท้าย ประกอบมาตรา 215 และ 225 แต่โจทก์ฟ้องคดีและได้ตัวจำเลยมายังศาลเกิน 1 ปี นับแต่วันกระทำความผิดตาม ป.อ. มาตรา 95 (5) คดีของโจทก์จึงขาดอายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (6) ปัญหาเรื่องสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องด้วย ความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้เอง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225 โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 136 และนับโทษจำเลยต่อจากคดีหมายเลขดำ 3314/2559 ของศาลชั้นต้น จำเลยให้การปฏิเสธ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 136 (เดิม) จำคุก 2 เดือน และปรับ 2,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี ตาม

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 หากไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29, 30 ส่วนที่ขอให้ปรับโทษต่อ เนื่องจากคดีนี้ศาลรอการลงโทษ จึงไม่อาจปรับโทษต่อได้ ยกคำขอส่วนนี้ จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยฎีกา โดยผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ผู้เสียหายเป็นเจ้าหน้าที่ทำงานอยู่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนจำเลยเป็นอาจารย์คณะสังคมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยเดียวกัน คงมีปัญหาระหว่างที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลย ว่า ข้อความที่จำเลยกล่าวต่อผู้เสียหาย เป็นการดูหมิ่นหรือไม่ เห็นว่า การดูหมิ่นผู้อื่นหมายถึงการดูถูกเหยียดหยาม สบประมาท หรือทำให้อับอาย การวินิจฉัยว่าการกล่าววาจาอย่างไรเป็นการดูหมิ่นผู้อื่นหรือไม่ จึงต้องพิจารณาว่าถ้อยคำที่กล่าวเป็นการดูถูกเหยียดหยาม สบประมาทผู้ที่ถูกกล่าว หรือทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวอับอายหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้นก็ถือว่าเป็นการดูหมิ่นแล้ว และการที่บุคคลกล่าวถ้อยคำใดจะมีความหมายอย่างไรวินิจฉัยแล้วแต่พฤติการณ์แวดล้อมประกอบด้วยว่ามุ่งหมายให้เข้าใจไปในทางใด ซึ่งเหตุที่จำเลยกล่าวข้อความข้างต้นต่อผู้เสียหายสืบเนื่องมาจากจำเลยมาขอรับเอกสารที่ขอไว้ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารฯ แต่เห็นว่าเอกสารที่ได้รับไม่ตรงตามที่ขอ จึงกล่าวถ้อยคำดังกล่าวข้างต้นต่อผู้เสียหาย ซึ่งตามฟ้อง ถ้อยคำที่จำเลยกล่าวต่อผู้เสียหาย ที่โจทก์เห็นว่าเป็นการดูหมิ่นมี 4 ข้อความ ข้อความแรก ที่จำเลยกล่าวต่อผู้เสียหายว่า "รู้เปล่า คุณเอาเปรียบคนอื่น เพราะปล่อยให้เขารับผิดชอบ แต่คุณไม่ยอมรับผิดชอบเลย" ข้อความดังกล่าวเมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์แวดล้อมประกอบแล้ว จะเห็นได้ว่า จำเลยในภาวะเช่นนั้นอาจรู้สึกว่าได้ไม่ได้รับการให้บริการดีเท่าที่ควร จึงกล่าวในเชิงตัดพ้อ เป็นการตำหนิการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เสียหายในทำนองว่าผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อการเสียหายก็คือผู้รับบริการเป็นการเอาเปรียบต่อผู้รับบริการ แม้ใช้ถ้อยคำที่ไม่สมควรอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่ถึงขั้นที่พอจะเข้าใจว่าจำเลยมีความมุ่งหมายที่จะดูถูกเหยียดหยาม หรือสบประมาทผู้เสียหาย การที่จำเลยกล่าวถ้อยคำดังกล่าวจึงยังไม่ถือว่าเป็นการดูหมิ่นผู้เสียหาย ข้อความที่ 2 จำเลยกล่าวต่อผู้เสียหายว่า "คุณช่วยแตกอย่างนี้มีชีวิตอยู่ได้อย่างไร ผมเข้าใจในโลกปัจจุบันในยุคแบบคนแหม่งเอากันแล้วก็เลี้ยงลูกไปตัวใครตัวมัน อายุแบบนี้ ที่คุณก็ทำเหมือนคนอื่นแบบนี้แล้วก็ปล่อยให้แหม่งเดี๋ยวดร่อนไป คุณก็เสียความเป็นสุขของอารมณ์ของคุณ ผมด่ากลับอย่างนี้แล้วคุณจะรู้ว่ามีคนสนองความใคร่ทางอารมณ์ของคุณแบบนี้กับคนอื่นโดยใช้อำนาจของกฎหมาย" ถ้อยคำดังกล่าวจำเลยกล่าวต่อผู้เสียหาย มีความมุ่งหมายถึงผู้เสียหาย โดยมีความหมายเปรียบเทียบทำนองว่า ผู้เสียหายก็เหมือนกับคนอื่นที่ไม่มีความรับผิดชอบ และใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในทางที่ผิด ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนเสียหายเพื่อสนองอารมณ์ความสุขของผู้เสียหาย อันมิใช่เป็นเพียงถ้อยคำที่ตัดพ้อต่อว่า แต่มีลักษณะเป็นการดูถูกเหยียดหยาม สบประมาท เปรียบเปรย ให้ผู้เสียหายได้รับความอับอาย จึงเป็นถ้อยคำที่ดูหมิ่นผู้เสียหาย ข้อความที่ 3 จำเลยกล่าวต่อผู้เสียหายว่า "ถือว่าคุณมี ดีเอ็นเอ เลว ๆ แบบเดียวกันที่ใช้อำนาจและไม่แคร์ความเดือดร้อนของผู้รับบริการ" ดังนี้ คำว่าเลวมีความหมายว่าต่ำ ทราบ ถ้อยคำดังกล่าวโดยรวมย่อมมีความหมายถึงผู้เสียหายว่า มีลักษณะที่ต่ำ ทราบ อย่างเดียวกันกับผู้บังคับบัญชา ที่ใช้อำนาจในทางไม่ถูก และไม่สนใจความเดือดร้อนของผู้ที่มารับบริการ อันเป็นการดูถูกเหยียดหยาม สบประมาท ทำให้ผู้เสียหายต้องได้รับความอับอายแล้ว จึงเป็นถ้อยคำที่ดูหมิ่นผู้เสียหาย และข้อความที่ 4 จำเลยกล่าวต่อผู้เสียหายว่า "ถามว่าคุณบ้าหรือเปล่า สติดีอยู่ไหม อยู่มหาวิทยาลัยทำได้แค่นี้" ถ้อยคำดังกล่าวเป็นลักษณะเปรียบเปรยประชดประชัน เมื่อฟังโดยรวมแล้วคงมีความหมายไปในทางที่ไม่ดีว่า ผู้เสียหายเป็นคนโง่เขลา ไม่

มีความรู้ความสามารถ ไม่สมกับการศึกษาที่มีมา อันเป็นการถูกเหยียดหยาม สบประมาท ทำให้ผู้เสียหายต้องได้รับความอับอาย จึงเป็นการดูหมิ่นผู้เสียหายแล้วเช่นกัน ดังนี้ พยานหลักฐานของโจทก์ที่นำสืบมานี้มีน้ำหนักมั่นคง ที่จำเลยฎีกาว่า จำเลยมิได้กล่าวถึงผู้เสียหาย แต่เป็นการตัดพ้อต่อว่าระบบการให้บริการข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไม่ได้มุ่งหมายดูหมิ่นผู้เสียหายนั้น เห็นว่า จำเลยรับว่าพูดถ้อยคำดังกล่าวต่อหน้าผู้เสียหาย ซึ่งเมื่อรับฟังโดยรวมแล้ว มิใช่เป็นเพียงการตัดพ้อต่อว่าระบบการให้บริการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเท่านั้น แต่ยังมีความหมายในทางที่ไม่ดีต่อผู้เสียหาย ผู้บังคับบัญชา ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานนั้นด้วย โดยใช้ถ้อยคำเปรียบเปรยเสียดสีในทำนองว่า บุคคลเหล่านั้นต่างก็เป็นคนไม่ดีเหมือน ๆ กัน ซึ่งมีลักษณะเป็นการถูกเหยียดหยาม สบประมาท ทำให้ผู้เสียหายต้องได้รับความอับอาย อันเป็นการดูหมิ่นผู้เสียหายรวมอยู่ด้วย ฎีกาข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น พยานหลักฐานของจำเลยไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า จำเลยกล่าวถ้อยคำตามฟ้องต่อผู้เสียหาย อันเป็นการดูหมิ่นผู้เสียหาย คดีคงมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้เสียหายเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ เห็นว่า ภายหลังจากจำเลยกระทำความผิดคดีนี้ได้มีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2559 มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2541 และให้ใช้พระราชบัญญัติศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2559 แทน ซึ่งตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา 5 วรรคสอง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่นดั่งนั้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจึงเป็นองค์การมหาชนที่แยกออกจากระบบราชการ หากใช้ส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง ทบวง กรม ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินอีกต่อไป และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (16) ที่บัญญัติว่า "เจ้าพนักงาน" หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการไม่ว่าเป็นประจำหรือครั้งคราวและไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ ดังนี้ เมื่อพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2559 มิได้กำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เสียหายซึ่งเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ตรวจข้อมูลข่าวสาร ก็หาใช่การปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ผู้เสียหายจึงไม่อยู่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น แม้จะได้ความว่าจำเลยดูหมิ่นผู้เสียหาย จำเลยก็ยังไม่มีความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ และเนื่องจากถ้อยคำดังกล่าวเป็นการวิจารณ์การทำงานของผู้เสียหาย ซึ่งตามฟ้องเป็นการกล่าวต่อผู้เสียหายโดยตรง มิได้บรรยายว่ามีลักษณะเป็นการใส่ความผู้เสียหายต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้เสียหายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง จึงไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท แต่คดีนี้โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ เมื่อทางพิรณาได้ความว่าจำเลยดูหมิ่นผู้เสียหายในฐานะบุคคลธรรมดา ซึ่งโจทก์ได้บรรยายฟ้องกล่าวถึงข้อเท็จจริงว่าจำเลยพูดถ้อยคำดูหมิ่นต่อหน้าผู้เสียหาย อันเป็นองค์ประกอบของความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 (เดิม) ไว้แล้ว ศาลก็มีอำนาจลงโทษจำเลยในความผิดตาม

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 (เดิม) นั้นได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรคท้าย ประกอบมาตรา 215 และ 225 อย่างไรก็ตาม ความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่น ซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 (เดิม) กฎหมายกำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกิน หนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โจทก์จึงต้องฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขึ้นศาลภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 (5) คดีนี้ จำเลยกระทำความผิด วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2558 โจทก์ฟ้องคดีและได้ตัวจำเลยมาศาลชั้นต้น วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2560 เกินระยะเวลา 1 ปี ตามที่กฎหมายกำหนด คดีของโจทก์จึงเป็นอันขาดอายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (6) ปัญหาเรื่องสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปหรือไม่ เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้เอง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225 ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่มานั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย พิพากษากลับ ให้ยกฟ้องโจทก์

องค์คณะ

สรศักดิ์ จันเกษม · กีกก้อง สมเกียรติเจริญ · ยงยุทธ แสงรุ่งเรือง

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) – deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3851/2563>